

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ELLEN DAMGAARD

LEMVIG MUSEUM

Museumsstøv og store linjer

LEMVIG MUSEUM

*Museumsstøv
og store linjer*

Ellen Damgaard

LEMVIG MUSEUM

*Museumsstøv
og store linjer*

Lemvig Museum
1991

Forside:

Udsigt over Lemvig fra vest; i forgrunden Vesterbjerg og »Vesterhus«.

Maleri af Hans Brygge, 1926.

Maleriet findes på Lemvig Museum.

Bagside:

Planetstien ved Lemvig er en model af Solsystemet i 1:1 milliard.

Den strækker sig fra Vesterbjerg i Lemvig langs fjorden til Nissum Bredning.

Planetstien ejes af Lemvig Museum og knytter sig til en udstilling om digteren Thøger Larsen på museet.

Fot. Johan Gadegaard, Lemvig, 1989.

Lemvig Museum ligger i Vesterbjerg – lige neden for det hårnålesving, som vejen til byen vestfra slår for at komme ned ad de næsten tredive meter høje bakker til den gamle bykerne ved havnen og fjorden. Museets bygning er en lang hvidkalket længe; indgangsdøren sidder midt for og er markeret af et gammelt pæretræ med en stamme, der kroger sig hen over døren, og en krone, der hvælver sig som en baldakin ud over trappen. I forhaven står en lille tænksom mand af granit; det er billedhugger Torvald Westergaards skulptur »Den Kunstforstandige«.

Museet ser ikke stort ud – »Det er bare et par stuer, det kan vi se på ti minutter«, tænker mange. Men Lemvig Museum er som en kinesisk æske. Der er små trapper op og større trapper ned og mange rum, der hver har en historie at fortælle. Fordyber man sig yderligere og kommer bag ved udstillingerne – i magasiner og arkivskuffer og fotosamling – finder man viden og ægte underholdning til mange år. Fælles for museets brogede udvalg af genstande, billeder og oplysninger er, at det altsammen bidrager til at fortælle historien om livet på Lemvig-egnen. Den geografiske ramme er velafgrænset; det er de sogne, som fra gammel tid hørte hjemme i Skodborg og Vandfuld herreder, og som idag udgør Lemvig og Thyborøn-Harboøre kommuner. Tids-

mæssigt er rammerne vide; det landskab, der blev udformet af isbræerne for over 15.000 år siden, de første stenalderfolks bopladser ved fjorden, sporene af middelalderkøbstaden, 1700-årenes kvægbønder og deres malede møbler, nutidens liv på dyrskue og samlestad og i byens tøjbutikker er ligeværdige studieobjekter. Alt er »gammelt nok« til at komme på museum, hvis det fortæller en væsentlig historie. For et museum er ikke bare et hus fyldt med museumsgenstande; det er hele egnens fælles hukommelse.

»Vesterhus«

Museets bygning kaldes »Vesterhus« efter sin beliggenhed ved købstadens gamle vestgrænse. Det lange énetages forhus med kvist over midterfaget er bygget i 1841; det var først indrettet som pakhús, lade og tærskelo for en stor købmandsgård, der lå lidt længere nede i Vesterbjerg. I 1844 blev der bygget et lille sidehus på, og her blev der indrettet tobaksfabrik. Forhuset blev bygget om til bolig for tobaksfabrikant Andreas Hansen, og her havde han også lager og krambod. På fabrikken arbejdede tre voksne og fire børn, og der blev lavet røgtobak, skrátobak og snus. Huset var bygget af store rødflammende mursten med tegltag og hvidkalkede forskællinger. Endnu i 1975

Udsigt over Lemvig en efterårsdag omkring 1910. I forgrunden ligger »Vesterhus«, hvor museet har haft til huse siden 1938. Det kønne empirehus fra 1841 er i sig selv et stykke Lemvig-historie. Fot. Gustav Winther, Lemvig.

sad der nogle af de oprindelige tagsten i taget – »LEMWIG TEGLWÆRK« står der stemplet ind i dem; det har været solidt håndværk.

I 1871 blev tobaksfabrikken flyttet til en anden bygning i Vestergade, og »Vesterhus« blev privat beboelse for en række af byens familier efter tur. Det var et godt hus med højt til loftet i stuerne og mange små nyttige rum oppe og nede i kælder, kvist og sidefløj. I 1938 blev det købt af Museumsforeningen for Lemvig og Omegn. Her kunne blive en fin ramme omkring de samlinger, som Museumsforeningen siden sin stiftelse i 1931 havde bygget op, og som havde stået mere og mere stuvet sammen i et lokale på byens nye bibliotek. Bygningen blev sat istand for Museumsforeningens beskedne midler, og udstillingen indrettet i lokalerne i forhusets vestlige del og i det lille toetages sidehus. Det hele blev åbnet for of-

fentligheden den 3. september 1940. Og hvad så man så?

Her var en fin samling af malede bondebømler fra slutningen af 1700-årene og begyndelsen af 1800-årene; der var mange, som ikke længere regnede dem, men museets formand dyrlæge Stigaard fæstnede sig ved dem på sine besøg på egnens gårde og reddede dem fra at blive brugt som pindebrænde. Her var manglebrætter og jyddepotter, messing- og kobbertøj, mindeblade og dagligt husråd. I et hjørne stod et hornskemagerværksted fra Nees. Så var der de svære mahognimøbler fra den forliste russiske fregat »Alexander Newskij« og billeder af den og af andre strandinger på kysten. Der var en bondestue med langbord og bænk og en vævestue og en lille samling oldsager. På fotografier fra indvielsen ser det hele nydeligt og velordnet ud.

Tilbage på biblioteket havde man måttet

Når man trådte ind ad døren til det nyåbnede museum i 1940, så man straks et udvalg af museets malede bondemøbler sammen med jyddepotter, kobbetøj og manglebrætter. I hjørnet ved havedøren sidder kustoden, William Mouritsen. Han passede de beskedne åbningstider og holdt haven; alt andet arbejde blev udført af bestyrelsens medlemmer og anden frivillig arbejdskraft. Fot. 1940.

efterlade en væsentlig del af museets samling – møblerne og de mange bøger og papirer i digteren Thøger Larsens arbejdsværelse og en del malerier og tegninger af maleren Niels Bjerre. Det blev der først plads til i 1958, da Museumsforeningen for møjsommeligt sammensparede midler og et langfristet byggelån kunne udvide med en tilbygning ud i haven. Det er skrabet byggeri og ikke noget arkitektonisk mesterværk, men det var tag over hovedet og en nøgtern ramme om en spændende samling. Til Thøger Larsens arbejdsværelse blev der bygget et rum i det nye hus med samme dimensioner

som det rigtige arbejdsværelse i Thøger Larsens hus ved søen bag Lemvig.

Det gamle »Vesterhus« fra 1841 og tilbygningen fra 1958 udgør museets nuværende rammer. Udstillingens omfang formettes som passende – man kan se det hele uden at blive udmattet og uopmærksom. Folk går i reglen fornøjede ud – uden det jagede blik i øjnene, der signalerer, at de længe har ledt efter udgangen! Selv de besøgende, der begynder med at tro, at de kan se det hele på ti minutter, bruger til deres egen overraskelse gerne en time eller mere. Museets udstillinger spejler væsentlige sider af

Allerede ved åbningen i 1940 kunne museet vise en pæn samling af inventar fra strandede skibe. Her er det møbler fra »Alexander Newskij« sammen med et udvalg af billeder fra de talrige forlis på kysten. Fot. 1940.

egnens liv; det idéelle ville have været, hvis man havde kunnet fortælle historien i kronologisk orden – begynde med oldtiden og slutte med nutiden, eller omvendt. Men med en given bygning må man indrette sig i rammerne, så godt man kan. Man må også foretage et valg blandt de mange ting, som museet har indsamlet gennem årene; hvis det hele skulle udstilles på én gang, ville man ikke kunne lukke hoveddøren op!

Et besøg på Lemvig Museum i 1990

For at hjælpe publikum med at orientere sig i udstillingerne har vi lige inden for museets indgangsdør opsat et stort kort over Lemvigegnen. På kortet har vi anbragt en række billeder og genstande, der udgør en slags indholdsfortegnelse til museet. Langs kysten mod vest handler det om strandinger og redningsvæsen, i Lemvig er det torve-

handel i tegneren Henning Gantriis' streg fra tegneserien »Livets gang i Lidenlund«, langs Limfjorden finder man billeder af de store bondeskabe og af kvæget på de gode gårde, længere sydpå – i de gamle hedesogne – møder man husmand og hornskemager Peder Lykke, i Tørring sogn nordvest for Lemvig kigger digteren Thøger Larsen i sin stjernekkikkert, og ude vestpå i Engbjerg sidder maleren Niels Bjerre ved sit staffeli. I grove træk giver kortet et overblik over museets samlinger – og over den egn, som de afspejler. Herfra kan man gå ud på opdagelse, først på museet og siden også ude i landskabet.

Vestjylland – er det ikke langt væk? Fra hvad?

Dette underfundige replikskifte mellem en københavner og en vestjyde har vi valgt at sætte som temaoverskrift i museets første rum. Der er langt fra København til Lemvig, og omvendt; det gælder idag, og det gjaldt for hundrede og tohundrede år siden. Til gengæld var markedsbyerne Tønder, Husum og Itzehoe og storbyer som Hamburg, Altona og Amsterdam nære og velkendte lokaliteter i vestjydernes geografi. Det samme var tilfældet med østkysten af England og Norges sydkyst. I udstillingen har vi samlet en række genstande, der belyser forbindelserne mellem Lemvig-egnen og omverdenen i 1700- og 1800-årene. Her er gods fra strandede skibe, isenkram og manufakturvarer fra England og Tyskland, en nederlandsk klædeplombe, messingtobaksdåser og krydderier fra Holland, jern og bygningstømmer fra Norge, et bondebord fra Hygum sogn vest for Lemvig med

Et af de mest imponerende bondemøbler i museets samling er dette klædeskab fra ca. 1760. Det får lige netop plads under loftsbjælkerne. Skabets opbygning og de forkrøppede profillister på døre og skuffer minder om sønderjysk og nordtysk møbelstil. Skabet blev købt af museet i 1930'erne; det var da gået i arv i samme slægt i ca. 175 år. Fot. Dansk Folkemuseum.

hollandske fliser i pladen, en norsk jernkakelovn og et stort klædeskab, hvis stil er udpræget nordtysk, skønt det givervis er lavet af en lokal snedker. Vi ved, hvem der bestilte skabet; han var en velstående bonde og studeopdrætter i Hygum sogn. Man kan se

det imponerende møbel som et konkret udtryk for den forbindelse, som studehandelen skabte mellem Vestjylland og de store nordeuropæiske handelscentre. Samtidig får man indtryk af velstanden hos »æwejster bønder«, som man kaldte bønderne

I museets nyindrettede udstilling om bondelivet har vi lagt hovedvægten på kvægbønderne og deres forhold til omverdenen. Bønder fra Lemvig-egnen førdes hjemmevant på de store kvægmarkeder sydpå. Et fugleperspektiv af kvægmarkedet i Altona omkring 1847 danner baggrund i en montre i udstillingen. Fot. efter originallithografi i Altonaer Museum.

vest for Lemvig, når man betænker, at den samme bonde ifølge familietraditionen gav hver af sine tre sønner sådan et skab. Det kræver en vis loftshøjde i storstuen.

Forholdet mellem Lemvig-egnen og omverdenen – og mellem bønderne og købstaden – bliver også belyst i en planche, der i skematisk form viser de mangeartede økonomiske forbindelser, der gjorde det tilsyneladende fjerne Vestjylland til en del af et større europæisk netværk.

Kvægbondens verden – ager og eng, fulde båse og noget på kistebunden

På Lemvig-egnen var der to slags bønder –

kvægbønderne, der boede langs Limfjorden og Vesterhavet, og rugbønderne, der boede inde i landet. Kvægbønderne var velstående og havde en produktion af heste og kreaturer, der rettede sig mod større markeder, mens rugbønderne kun frembragte de fornødenheder, man behøvede til gårdens eget forbrug. I udstillingen finder man forklaringen på dette fænomen på et kort fra 1790; her kan man tydeligt se, at Lemvig-egnen var delt i to meget forskellige typer af landskaber. Mod nord og vest ligger det frugtbare græsningsland med ager og eng, mod sydøst er der udstrakte heder og moser.

At kvæget var baggrunden for bøndernes

velstand har vi illustreret i en stor montre. Her har vi samlet et udvalg af de værdifulde ejendele, som fandtes på kistebunden i de gode gårde – dragter af silke, brokade og damask, kniplingshuer, sølvspænder og silkebånd. Der er også regnebøger og blæk-huse, der viser, at disse bønder tidligt kunne læse, skrive og regne. Som baggrund i montren har vi valgt et billede fra det store kvægmarked i Altona, hvor meget af det vestjyske kvæg blev handlet. I kanten af billedet ser man de enkelte kreaturkommissionærs huse og navne; disse navne var kendt hele vejen op langs den jyske vestkyst.

I deres stuer havde de velstående bønder fint malede skabe, kister og slagborde. I udstillingen kan vi vise nogle udvalgte eksemplarer fra museets samling af bondemøbler. Der er et slagbord, som vi kender det fra registreringer af indbo på egnens store bondegårde, blåmalet med rokokkoornamenter og hollandsk inspirerede tulipanbuketter. Der er også et par tvillingskabe, lavet i 1780 til brødrene Mads og Niels Christensen på fæstegården »Øster Stausholm« på Harboøre. De er bemalet med lidt usædvanlige, herregårdsagtige motiver, og vi ved fra andre kilder, at især Niels Christensen var en selvbevidst og skriftkyndig bonde. Det ene skab kom på museum allerede i 1930'erne, det andet først i 1987; nu står de ved siden af hinanden som da de blev malet for tohundredre år siden.

Lemvig Museum har en righoldig samling af malede bondemøbler fra perioden omkring 1760 til 1830. Det er resultatet af en bevidst indsamling i 1930'erne og 1940'erne. Idag er det sjældent at finde et gammelt bondemøbel i privateje, uden at det er pyntet op med ny maling eller endnu

Brudekjole af violett taft med indvævede buketter, 1790'erne. Ifølge familietraditionen skal kjolen have tilhørt en datter fra den store selvejergård »Veiling« i Dybe. Sammen med en række andre fine sager fortæller kjolen om den velstand, som fandtes hos kvægboerne. Fot. Lemvig Museum.

værre – afsyret! De fleste af museets møbler står med den originale bemaling, ofte på en lys blå bund, som er karakteristisk for Vestjylland. I en museumsudstilling kunne man vælge at lade bondemøblerne fortælle stilhistorie eller illustrere boligindretningens historie. Vi har valgt at bruge møblerne som udtryk for den velstand og selvbevidst-

Husmand Peder Lykke og hans kone Stine; deres liv og arbejde danner udgangspunkt for en udstilling om tilværelsen i de magre hedesogne syd for Lemvig. Fot. 1932, Kongenshus' Arkiv.

hed, der fandtes hos bønderne på Lemvig-egnen. De mest spændende ud fra denne synsvinkel finder man i museets forhus, andre står som enkeltstykker spredt i museets øvrige afdelinger; af pladshensyn er der endelig nogle, som opbevares på museets magasin.

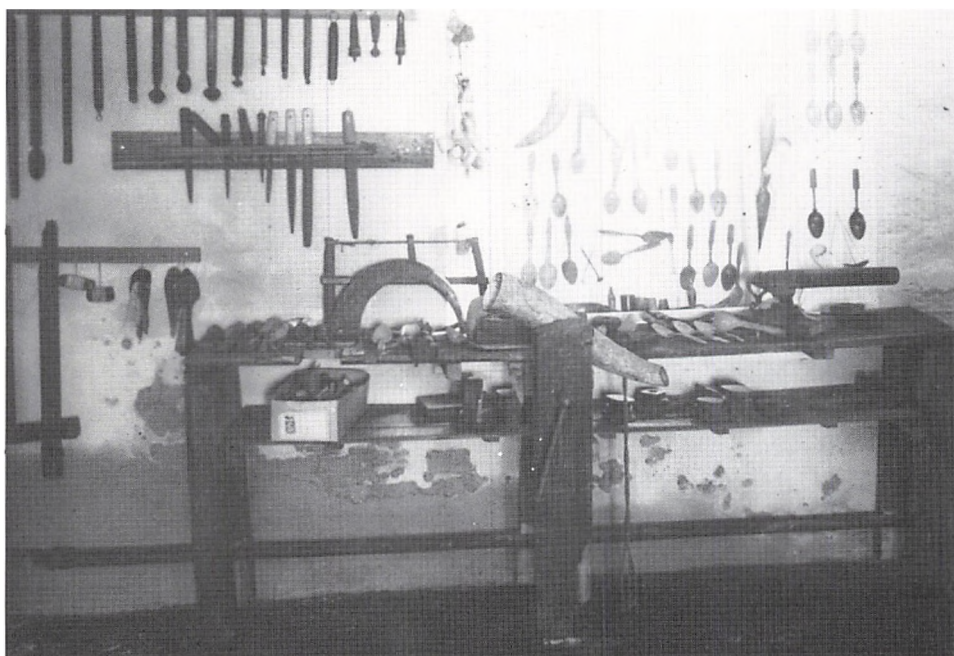
Rugbondens verden – det daglige brød

Befolkningen i de magre hedesogne på Lemvig-egnen er repræsenteret ved hus-

mand og hedeopdyrker Peder Lykke, der levede i Nees sogn ved Nissum Fjord fra 1850 til 1937. Udstillingen blev lavet i 1979 og er indrettet i et lille simpelt rum, der engang var vognport og garage. Her er væggene lidt ujævne, og gulvet, der er af lappet cement, ligner næsten et gammelt blankslidt lergulv. Som 1700-årenes rugbønder var Peder Lykke selvforsynende med næsten alle fornødenheder – føde og klæder, lys og varme, tag over hovedet. Vi har her samlet en række simple dagligdags brugsting, smørkærne og sædekurv, fiskenet og vadestøvler, leen til høslet og kornhøst og den særlig kraftige le til at slå lyng med, plejl, tørvespade og rørkniv. Et nyt redskab i denne periode er plantedornen; den var med, da de vestjyske hede-bønder og -husmænd plantede læhegn på de magre jorder, så der kunne gro korn i stedet for lyng.

Udstillingen bygger på Peder Lykkes liv, som vi kender gennem en dagbog, som han førte fra 1885 til 1888, og gennem hans erindringer. Flere af billederne viser ham og hans kone Stine, og en del af tingene har tilhørt ham. Modellen af husmandsstedet »Vestergadehus« bygger på tegninger, som Peder Lykke lavede efter hukommelsen af sin gamle ejendom. Men museets udstilling handler ikke kun om Peder Lykke – det er snarere en udstilling om den typiske vestjyske småbruger fra sidste halvdel af forrige århundrede.

Et særligt afsnit i udstillingen handler om fremstillingen af hornskeer. Det var en hel lille hjemmeindustri i Peder Lykkes fødesogn i 1800-årene, og han var selv hornske-mager i sine unge dage. Museets værksted er indsamlet allerede i begyndelsen af

Hornskemagerværkstedet på Lemvig Museum blev udstillet allerede i 1933, da museet havde lokaler på Lemvig Bibliotek. Siden blev det flyttet til »Vesterhus« og er nu en spændende del af udstillingen om Peder Lykke. Fot. Gustav Winther, Lemvig, 1958.

1930'erne; de fleste ting stammer fra hornskemager Peder Husted, men Peder Lykke bidrog også selv med værktøj og skeer. Hornene er store bøffelhorn fra sydamerikanske bøfler; de blev importeret af købmændene i Lemvig fra firmaer i Hamburg. Når hornskemagerne var færdige med vinterens produktion, blev skeerne samlet af skekræmmere og solgt i hele Jylland.

Vævestuen – bierhverv på landet

Trine Væver boede i et lille hus i Harboørø kirkeby; hun var ugift og levede af at væve for folk. Hendes væv fylder godt i det lille

rum i museets sidehus. At sy, spinde og væve var de erhverv, kvinder greb til, når de skulle forsørge sig selv. Derfor har vi sammen med væven udstillet et lille udvalg af de redskaber, som man brugte hertil.

Hvilken muligheder havde mænd, der ikke fuldtud kunne forsørge sig selv og en familie på en beskeden huslod? Nogle lavede hornskeer eller drev fiskeri, som vi har set i udstillingen om Peder Lykke. Andre digtede og præntede mindevers til dåb, bryllup og begravelse. Særlig dygtig til det var Søren Pedersen i Åmølle Havehus i Gudum sogn øst for Lemvig; hans mindevers er omkranset af håndmalede blomsterran-

Snedker og maler Søren Bødker i Ferring lavede dette klædeskab i 1783. Signerede bondemøbler er sjældne. På museet indgår skabet i en lille udstilling om bierhverv på landet. Fot. Lemvig Museum.

ker med roser og kornblomster. Han drev iøvrigt gartneri og solgte grønsager, passede haver og bandt bøger ind.

Andre mænd fik en håndværkeruddannelse og lærte for eksempel at lave møbler. Søren Bødker i Ferring var husmand, fisker, møbelsnedker og -maler. På museet har vi et klædeskab, som han har lavet i 1783. På skabslågerne har han malet Adam og Eva og slangen. Vi ved ikke, hvem der har lavet andre af museets bondemøbler; men det er tydeligt, at flere af dem må være lavet af den samme håndværker. Det gælder

en lille serie på tre rødmalede chatoller, der er næsten ens, og ligeledes en række blåmalede skabe og dragkister, der alle er dekorerede med en særlig slags blomster og rokokkoornamenter. Håndværkeren har desværre ikke skrevet sit navn på nogen af dem, og de er med sikkerhed ikke lavet af Søren Bødker. De sidstnævnte møbler står rundt omkring i museets udstillingsrum, så dem må man selv gå på jagt efter.

»Livets gang i Lidenlund«

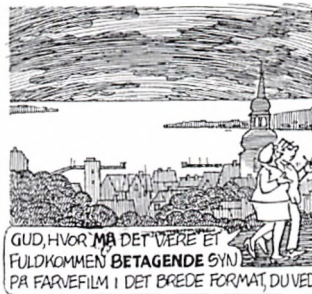
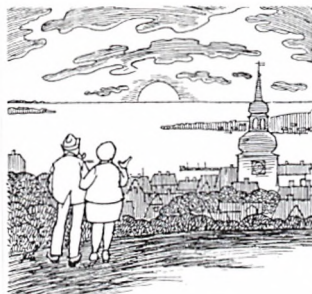
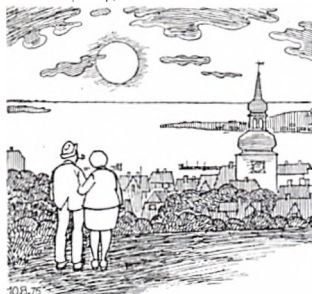
Et muntert indslag i museumsudstillingen er en nyerhvervet samling af Henning Gantriis' originaltegninger til tegneserien »Livets gang i Lidenlund«. Serien har siden 1953 været bragt i Politiken og senere i en lang række provinsaviser, men museets teg-

Søren Bødker malede sin signatur i et ovalt felt under skabsdørene. Fot. Dansk Folkemuseum.

Livets gang i LIDENLUND

af Gantriis

At Lemvig er modellen for tegneserien »Livets gang i Lidenlund« kan ingen være i tvivl om, når man som her ser byens karakteristiske profil i tegneren Henning Gantriis' streg.

ninger er et udvalg fra de sidste tyve år. I omkring 150 »striber« får man et underfundigt billede af dagligdagen i den lille provinsby, der tydeligt er modelleret over Lemvig. Man genkender det karakteristiske kirkespir, mange gadepartier, den lille jernbane, bakkerne omkring byen, anlægget med musiktribunen og flere af personerne. Selv museet optræder i tegneserien.

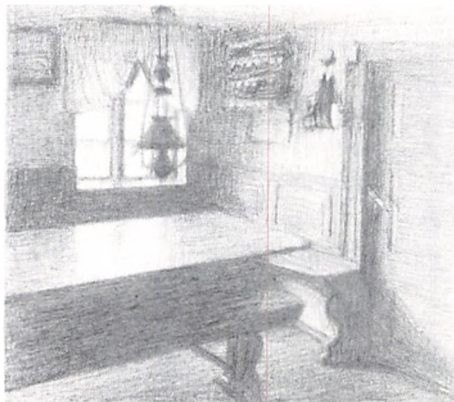
Smeden fra Dybe

En anden spændende samling består af omkring tyve små jernskulpturer, udført af smed Svend Lundgaard fra Dybe sydvest for Lemvig. Figurerne er naturalistiske, og i smedens hænder har jernet føjet sig til karakterfulde ansigter, detaljer i personernes påklædning og det værktøj, som mange af dem holder i hånden. Her møder vi det gode i mennesket – moderen i stolen, pigen der hopper paradys, håndværkerne ved deres arbejde. Men også krigens gru og umenneskelighed er repræsenteret – den hængte gravide kvinde i nazismens træ, og død-

»Skærslipperen«, en af smed Svend Lundgaards skulpturer. Fot. Johan Gadegaard, Lemvig.

Folkestuen på gården »Nørrelund« i Engbjerg, tegnet i november 1900 af Niels Bjerre. Både tegningen og folkestuemøblementet findes på Lemvig Museum.

ningen der i soldateruniform og med sine geværløbsarme dirigerer krigsmusikken. Skulpturerne er lavet i 1950'erne og 1960'erne og kom på museum i 1987.

Niels Bjerres malerier og tegninger

Lige fra museets start i 1931 havde Museumsforeningens bestyrelse besluttet sig for, at man ikke kun ville samle på almindelige museumsgenstande som møbler, husgeråd og redskaber; man ville også belyse det kunstnerliv, som fandtes på egnen. Det har betydet, at museet idag ejer en pæn samling først og fremmest af maleren Niels Bjerres værker. Der er også andre kunstnere repræsenteret, blandt andet maleren Kristen Bjerre, men af pladshensyn opbevares deres arbejder på museets magasin, hvorfra de kan hentes frem ved særlige lejligheder.

Niels Bjerres malerier og tegninger

hænger i museets tilbygning fra 1958; her er lidt større lokaler end i det gamle forhus. Samlingen spænder vidt; her er en lidt ubehjælpelig akvarel fra Lemvig Møllegård, hvor Niels Bjerre boede, da han i 1879 gik på realskole i Lemvig – og her er hans sidste ufuldførte maleri, der stod tilbage på hans værelse, da han døde. Niels Bjerre levede fra 1864 til 1942. Han var født på gården »Nørrelund« i Engbjerg sogn, vest for Lemvig. Hans barndomshjem lå midt i et storslået og afvekslende landskab, hvor han hele livet fandt sine væsentligste motiver. I museets udstilling findes en række malerier og især en fin samling blyantstegninger, der illustrerer livet i og omkring barndomshjemmet. Ud over malerier med motiver fra det vestjyske landskab ejer museet enkelte værker fra Niels Bjerres rejser – til Italien i 1900, til Frankrig i 1914 og til Færøerne i 1925 og 1926.

I samlingen findes desuden et udvalg af malerens ejendele – hans staffeli med det sidste ufuldførte maleri, hans malerkasse og palet, den kurvekuffert, som han sendte sin bagage i, når han flyttede mellem København og Vestjylland, og endelig hans bredskyggede hat og hans stok. De to sidstnævnte genstande er ikke uvæsentlige – stokken lagt vandret mellem de opstrakte fingre og hatteskyggen brugte maleren, når han skulle afgrænse sit motiv!

I tilknytning til maleriudstillingen findes folkestuemøblementet fra »Nørrelund« med langbord og fast bænke. Det kan ses på adskillige af Niels Bjerres tegninger fra barndomshjemmet. Det er robuste møbler, der fortsat tåler brug, og museets besøgende er derfor velkomne til at slå sig ned ved bordet og hvile benene.

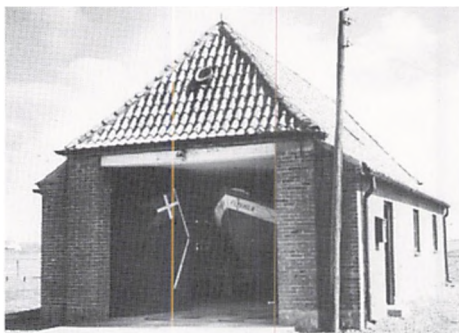
Thøger Larsens arbejdsværelse, fotograferet i 1958 efter at det var blevet indrettet i den nye museumstilbygning. Fot. Gustav Winther, Lemvig.

Thøger Larsen – en digter under stjerner

Maleren Niels Bjerre deler etage i museets tilbygning med digteren Thøger Larsen; de var samtidige og kendte hinanden godt. Thøger Larsen blev født i 1875 på et lille husmandssted ved Limfjorden – i Tørring sogn nordvest for Lemvig. Hele sit voksne liv levede han i Lemvig, hvor han blandt andet var redaktør af det radikale Lemvig Dagblad. Han døde i 1928. At Lemvig Museum har en så fremragende Thøger Larsen-samling skyldes en fremsynet museumsbestyrelse, der sørgede for at erhverve hele hans arbejdsværelse, før tingene blev spredt. Allerede i 1932 kunne man udstille samlingen i museets lokale på Lemvig Bib-

liotek, og i 1958 blev der som nævnt indrettet et rum i de rigtige dimensioner i museets tilbygning. Det, at arbejdsværelset blev flyttet som en helhed, har betydet både, at det rummer utallige spændende ting i skabe og skuffer, og at det for den besøgende fornemmes som fuldt af liv. Hele rummet er, som det var, da Thøger Larsen arbejdede der; det eneste der mangler, er lugten af cigarrøg!

Rummet er fyldt med bøger i bogskabe og på hjemmelavede hylder, der er kort og tegninger og astronomiske instrumenter, her står arbejdsbordet og pulten, hvor Thøger Larsen arbejdede med sine studier af sprog, mytologi og astronomi, og hvor han om natten skrev sine digte. Thøger Larsen var et nattemenneske, og derfor har vi på

Flyvholm redningsbåd er en del af Lemvig Museums samling om redningsvæsenets historie. Den er udstillet i redningshuset på Harboøre. Fot. Lemvig Museum.

museet dæmpet lyset og blændet vinduet i hans arbejdsværelse.

Foran arbejdsværelset har vi lavet et mørkeblåt lukket rum med en udstilling, der fortæller om Thøger Larsens baggrund og om vigtige motiver i hans digtning. For Thøger Larsen var menneskets liv på jorden en del af et større kredsløb – af slægternes gang og af universet. Solen, månen og planeterne spillede derfor en væsentlig rolle i hans digtning. Han nøjedes ikke med at digte om universet, han udforskede det også videnskabeligt; til det formål byggede han selv et par store stjernebilleder, der findes i udstillingen.

Udstillingen i det blå rum handler imidlertid ikke blot om Thøger Larsens liv og digtning; den sætter også digteren selv ind i en universal sammenhæng. Her er en model af stjernehimlen og af det solsystem, som jorden er en del af. Modellerne af solen og planeterne er i målestokken 1:1 milliard,

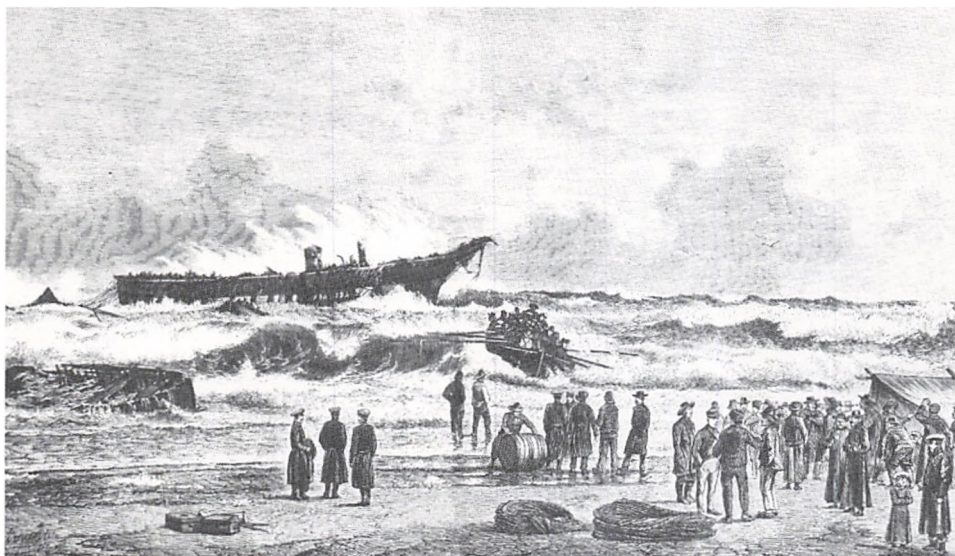
men afstanden imellem dem er selvfølgelig ikke korrekt i samme målestok. Ønsker man at få en fornemmelse af afstandene i solsystemet i forhold til planeternes størrelse, kan man fra museet gå ud på en tur ad »Planetstien«; den starter i Vesterbjerg og strækker sig langs fjorden en 10-15 km ud gennem det landskab, som Thøger Larsen færdedes i og skrev sine digte om. »Planetstien« er anlagt af museet i årene 1984-1990 i samarbejde med billedhugger Claus Navntoft og astronom Ole J. Knudsen.

Strandinger og redningsvæsen

Ligesom bondemøblerne og det lokale kunstnerliv lå også emnerne strandinger og redningsvæsen museets første bestyrelse på sinde. Det var nok især museets sekretær gennem mange år, redaktør Hans Lilholt, der her var drivkraften. Museet har idag en spændende og omfangsrig samling, der nok kunne fortjene bedre plads i udstillingen, men her sætter bygningerne som nævnt grænser.

Den jyske vestkyst har altid været søfolkenes skræk – »Jernkysten« kaldte man den. I storm og tåge var det vanskeligt at beregne skibets position på grund af den stærke strøm, der løber langs med landet, og når man først kunne se kysten, var det for sent at vende med de store sejlskibe. Mange fartøjer forliste derfor på denne del af kysten. I udstillingen har vi illustreret disse forhold på et søkort over Nordsøen.

I 1840'erne begyndte en lokal mand, strandingskommissionær C. B. Claudi, at arbejde på at få oprettet et redningsvæsen, og i 1847 blev de første redningsstationer taget i brug. Få år senere var redningsvæsenet en

»Alexander Newskijs« forlis, tegnet på strandingsstedet den 25. september 1868 af Jørgen Kornrup og trykt i *Illustreret Tidende*.

landsdækkende, statslig institution med hovedkontor i Lemvig. Til hver redningsstation hørte en redningsbåd med årer og et raketapparat med redningsstol. Lemvig Museum ejer redningsbåden fra Flyvholm redningsstation, men den er udstillet ude på selve redningsstationen på Harbøre. I museets udstilling indgår raketinventaret fra den nedlagte Lilleøre redningsstation, ligeledes på Harbøre. Her er desuden billeder og oplysninger om redningsvæsenets historie og organisation og om særligt spændende forlis.

Det mest berømte forlis her på kysten er nok den russiske orlogsfregat »Alexander Newskij«, der strandede i 1868. Det var den russiske flådes flagskib med zarens yngste søn ombord. Skibet havde en besætning på 734 mand, og de blev reddet i land

pånær fem. Skibets inventar blev roet i land i fiskerbåde, da vejret var blevet roligt, og det blev solgt på en række store auktioner. En del af dette inventar findes idag i museets udstilling, blandt andet mahognimøbler fra officerssalonerne. Der er også mindre ting som kopper, glas, skeer og små krucifixer. Mange ting fra dette skib findes stadig i privateje på egnen, og museet får jævnligt forøget sin samling – senest med et stort tinkrus, en samling matrosknapper og en helgenfigur. Den sidste blev fundet på stranden efter en storm i 1989.

Udstillingen om Lemvig

Den udstilling om Lemvig, som museet har haft stående fra 1982 til idag, er egentlig en særudstilling, hvis hovedtema var handels-

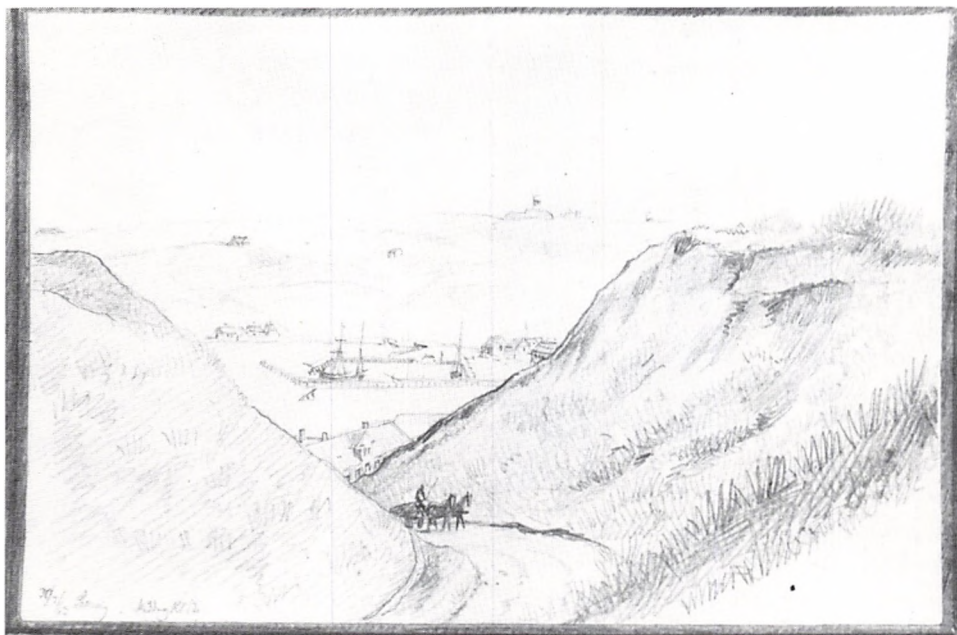
Lille udskåret træfigur, fundet på stranden ved Thyborøn af Peder Steen, 10 år gammel, i 1989. Figuren er tydeligt af østropæisk oprindelse og stammer sandsynligvis fra »Alexander Newskij».

livets udvikling fra omkring 1850 til nutiden. Den tog udgangspunkt i de skiftende formænd for Lemvig Handelsstandsfore-

ning og deres forretninger. I løbet af 1980'erne har museet fået megen ny viden og nyt materiale til belysning af byens historie. Det gælder både byens ældste historie, dokumenteret gennem et par udgravninger i byens middelalderlige bebyggelseslag, og en række studier vedrørende købstadens forhold til oplandet, som tidsmæssigt dækker perioden fra 1700-årene til idag. Alt dette materiale ligger på magasin og i arkivskuffer og venter på, at vi får tid til at formidle det gennem en ny udstilling om Lemvig som købstad i et mangefacetteret og delvis meget velstående opland. Når det sker, vil vi kunne knytte mange tråde til museets nye udstilling i forhuset.

Oldtidsudstillingen

Endnu en udstilling, der i disse år er under ombrydning. Lemvig Museums oldsags-samling udmærker sig ikke ved de store, enestående fund – måske fordi de blot ikke er gjort endnu! Ikke desto mindre føler vi et behov for at have en udstilling, der fortæller om oldtidens landskab, bebyggelse og befolkning. Vores publikum her er først og fremmest skoleklasser på 3.-4. klassetrin. Det var derfor nærliggende at invitere en fjerdeklasse fra en lokal skole, Christinelystskolen i Lemvig, til at være med til at lave en ny udstilling. I et nært samarbejde mellem klassen, deres lærer i historie, dansk og formning og museets pædagog har de lavet nogle helt vidunderlige plancher, der illustrerer livet på Lemvig-egnen fra rensdyrtid til nutid, de har lavet modeller af huse og redskaber, og de skal være med til at skrive tekster. Det bliver ikke nogen helt almindelig museumsudstilling!

Billedet her giver et godt indtryk af den lille købstad Lemvig i midten af forrige århundrede. »Vesterhus« ses for foden af Vesterbjerg. Blyantstegning af Gustav Møller, dateret 30.7.1863.

Museets magasiner

»Spørg efter det, De ikke ser i vinduet«, stod der engang i slagterforretningerne; det samme gælder museer. Alle museer har dele af deres samling på magasin. I Lemvig har vi magasiner på lofterne over museets bygninger samt et fjernmagasin på en skole i oplandet. Her står tingene på hylder eller pakket ned i syrefri papæsker. Hvorfor er de ikke udstillet, spørger mange. På et museum som Lemvig er det i nogen grad et pladsspørgsmål; ikke alle emner får plads i udstillingen. Det gælder for eksempel vores samling af fiskeriudstyr, som vi meget gerne ville have udstillet. Andre ting findes måske i mange eksemplarer. Der er én høle ud-

stillet i afdelingen om husmand Peder Lykke, men der er fem mere på magasin. Nogle genstande tåler dårligt dagens lys – det gælder for eksempel tekstiler. Endelig kan mange ting i årenes løb være kommet på museum, fordi det er lettere at sige ja til en gave end nej! Den første, der kom med en roesåmaskine, fik et ja tak, men hvad med de næste femten? På de fleste museer er man idag nødt til at være lidt påpasselige med indsamlingen; vi er jo forpligtede til at opbevare tingene og passe på dem for altid, og så nytter det ikke noget bare at tage imod.

Vi er imidlertid glade for vores magasiner. De er lagre for ting, som ofte hentes frem, når lejlighed byder sig. En skoleklasse, der vil arbejde med mål og vægt eller

Museets magasin rummer et bredt udvalg af fortidens brugsgenstande. Arbejdet med at holde orden »bag kulisserne« er stort og tidskrævende, men usynligt for museets publikum. Fot. Erh. Gjerløv, Lemvig.

med skolegang i gamle dage, kan efter aftale få ting hentet ned fra magasinet og se dem under besøget på museet. Derimod låner vi ikke ud til andre end vores kolleger i museumsverdenen; museumsgenstande er ofte sjældne og skrøbelige og tåler ikke at blive flyttet for meget omkring.

Hvem bruger museet?

Folk, som ikke selv går på museum, tror heller ikke at andre gør det. Hvis man selv kun går på museum, når man er på ferie, tror man måske, at det lokale museum kun er noget for turister. Mange kan deltage i foredrag og andre arrangementer, hvor museets personale medvirker, uden at tænke på, at den slags formidling er en lige så vigtig

side af museets virksomhed som udstillingerne. Et museums rækkevidde i befolkningen kan slet ikke måles på besøgstallet i selve huset. Mandag den 25. juni 1990 var der 26 voksne og 10 børn, der besøgte museet i åbningstiden. Det var lokale folk og desuden danske, tyske og skotske turister. Det er jo ikke så mange. En af de besøgende – en pige fra Lemvig – skrev i gæstebogen: »En lille hilsen fra mig, at der har kigget ind. PS. Vi ses måske igen«. Samme aften deltog mere end 80 mennesker i en helafstenstur ad »Planetstien« med museets pædagog som guide. Disse mennesker var altså ikke »på museum« den dag, men de brugte museet på en anden måde. Og dem er der mange af i årets løb.

De forskellige grupper af »museumsbrugere« afløser hinanden i årets løb. Om sommeren er det især turister, mange tyskere og nordmænd, men også gamle lemvigere, der kigger ind. I de sidste par somre har museet været med i et tværgående foreningssamarbejde, der under titlen »Ud på tur« har arrangeret meget velbesøgte byvandring og ture i landskabet; de har især været populære hos den lokale befolkning, men også tiltrukket mange danske turister. Når turistsæsonen ebber ud, ankommer lejrskolehold fra hele landet. Vi har mange stamkunder, der kommer år efter år for at blive vist rundt af museumspædagogen. Også de lokale skoler er flittige brugere af museet. I oktober-november er det sæson for foredrag og sognehistoriske kurser, hvoraf en stor del holdes ude omkring på skoler og i forsamlingshuse. I december og januar trækker vi vejret og forsøger at nå alt det arbejde, vi er kommet bagefter med; det er typisk administrative sager som regnskaber,

Museumspædagog Hemming Klokker startede »Ud på tur«-sæsonen i 1990 med en velbesøgt udflugt ad Planetstien. Turen begyndte ved Solen i Vesterbjerg. Fot. Tage Vestergaard, Ramme.

årsberetninger og budgetter, oprydning på kontor og i værksted og andre kedelige ting. Om foråret melder de lokale skoler sig igen sammen med en ny bølge af lejrskolchold. Det er også sæson for foreningsudflugter med besøg på museet og en tur ad »Planetstien«. Og derefter kommer så påny turisterne.

Ud over disse besøgende er der jævnt fordelt over hele året folk, der kommer til museets kontor eller ringer for at få oplysninger om alt mellem himmel og jord. Der er skoleelever, der skriver lokalhistoriske opgaver, konsulentfirmaer der laver oversigter over ældre industrier i kommunen, folk der arbejder med slægtsforskning, eller forlag og forfattere, der kan bruge materia-

let i museets righoldige fotoarkiv. Når man arbejder på et museum, forventes det, at man kan svare på de særeste ting fra de sidste 15.000 år!

Hvem ejer museet – og hvem betaler driften?

De formelle rammer omkring driften af et museum som Lemvig er fastlagt i en række vedtægter, der er godkendt af Statens Museumsnavn og af de to kommuner i museets arbejdsområde. Vedtægterne følger museumslovens bestemmelser. I indledningen til Lemvig Museums vedtægter står der således: »Lemvig Museum er en selvstændig institution, der drives af Museums-

foreningen for Lemvig og Omegn. Museet er et statsanerkendt kulturhistorisk lokal-museum«. Ansvaret for museets bygninger, for museumssamlingerne og for økonomien ligger hos museets bestyrelse, der består af femten medlemmer. To af disse udpeges af Lemvig byråd, én af Thyborøn-Harboøre kommune, og resten vælges af Museumsforeningen på den årlige generalforsamling. Museets bestyrelse er både ansvarlige over for de offentlige myndigheder, der bevilger pengene til museets drift, og over for de mennesker, der gennem årene har støttet museet ved at skænke ting til samlingerne.

Gennem statsanerkendelsen er et museum underkastet en række strenge krav. Et sæt af bestemmelser vedrører museets samling af genstande. Hvis man giver sit arvesølv til et museum, gør man det i reglen, fordi man gerne vil sikre det for fremtiden; hvis ens oldebørn om halvtreds år skulle få lyst til at se det, så er det stadig på museum. Det kan godt forekomme, at det pågældende museum har lånt det ud til en udstilling på et andet statsanerkendt museum, men så ved man, hvor det er. Her er statsanerkendelsen altså folks garanti for, at museet passer på tingene. Der har været et par kedelige eksempler i Danmark inden for de sidste årtier på, at folk i god tro har givet ting til et privat museum – uden at vide, at der kunne være forskel på museer – og pludselig læst i avisen, at nu skulle museets samlinger sælges på auktion i London for at skaffe penge til museets ejer! Selv om et museum som Lemvig er »selvejende«, så ville vi på grund af den offentlige kontrol aldrig kunne sælge ud af samlingerne; vi ejer dem nemlig ikke,

vi tager vare på dem til glæde for hele landets befolkning nu og i fremtiden.

Ud fra den betragtning forekommer det også rimeligt, at offentlige myndigheder er med til at betale de statsanerkendte museers drift. I Lemvig er det Lemvig kommune, der betaler den største del; derefter kommer staten, amtet og endelig Thyborøn-Harboøre kommune. I amtets tilskud ligger også betaling til et konserveringscenter, som museerne i Ringkøbing og Ribe amter deler, og hvor museumsgenstandene kan blive sat istand, så de for eksempel tåler at være udstillet. En beskeden del af museets indtægter stammer fra entrékassen, men eftersom et statsanerkendt museum er meget andet end de besøgende i udstillingen, kan det på ingen måde dække udgifterne.

Hvad får man så for pengene?

Et museum er som nævnt ikke bare en udstilling af museumsgenstande; det har en række opgaver, der er fastlagt i museumsloven og dermed også i det enkelte museums vedtægter. Her hedder det om Lemvig Museum: »Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks kulturarv og belyse tilstande og forandringer inden for kulturhistorien«. Det fremgår tydeligt, at i denne sammenhæng er museumsudstillingen kun en enkelt side af det samlede arbejde.

Hvad gemmer der sig så under de enkelte betegnelser for et museums opgaver? Museet skal indsamle; det vil sige, at man skal sørge for at forøge museets samlinger med ting, fotografier og oplysninger om livet på

Lemvig Museum lægger vægt på en målrettet indsamling, der dækker væsentlige emner fra egnens historie. Ofte sker indsamlingen som et samarbejde mellem museet og interesserede enkeltpersoner eller grupper. Her er det Dykkerklubben »Delfinen« fra Holstebro, der møder op med fund fra dykninger ved »Alexander Newskij« og »Arctic«. Fot. Erh. Gjerløv, 1979.

egnen. Man kan imidlertid ikke samle på alting, og de enkelte museer har derfor lagt planer for, hvilke emner man især vil dække. På Lemvig Museum er et af hovedtemaerne handelslivet i byen og på landet, det vil sige både de gamle købmandsgårde, vore dages forretningsliv og kvæghandel i fortid og nutid. Her arbejder museet med et langt tidsperspektiv og interesserer sig lige så meget for 1700-årene som for det, der sker her og nu. Også så forskellige emner som de åndelige strømninger og fiskeriets udvikling har museets interesse. Endelig

bygger vi gerne videre på museets gamle samlinger om strandinger og redningsvæsen, og om Thøger Larsen og Niels Bjerre. Der kan være emner, som vi helt lader ligge, enten fordi de ikke er særlig karakteristiske for egnen her, eller fordi de dækkes godt på landsplan af andre museer.

Museet skal registrere. Ordet dækker egentlig to meget forskellige arbejdsprocesser. Vi skal sørge for, at de ting og fotografier, som vi indsamler, bliver nummereret og skrevet ind i protokollen, så man også om hundrede år kan finde ud af, hvor tingene

Spor af menneskers færden i landskabet har også museernes interesse; her er det en tilgroet hulvej ved et middelalderligt vadested ved Bredmade mellem Gudum og Fabjerg sogne. Fot. Lemvig Museum 1985.

ne stammer fra, og hvad de har været brugt til. Men vi skal også gå ud i landskabet eller i byen og registrere de kulturhistoriske spor, som mennesker har sat sig. Lemvig Museum har således sammen med de andre museer i Ringkøbing amt været med til at lave en samlet beskrivelse af landskabets kulturhistorie, så man ved, hvor der er gamle hulveje, diger, mindsten, folkelige mødepladser fra forrige århundrede, fjordfiskerpladser eller andre karakteristiske træk i kulturlandskabet.

Museet skal bevare. Det vil sige, at man skal sørge for, at de ting, der er givet til museet, holdes i god stand. Men det betyder også, at museet skal tage del i sikringen af bevaringsværdige bygninger eller spor i landskabet, om ikke ved andet, så ved at stille sin viden til rådighed.

Museet skal forske. Man skal altså ikke bare samle ting og oplysninger ind, man skal også arbejde med stoffet, så man får nye oplysninger frem. På Lemvig Museum har

hovedtemaet for forskningen været forholdet mellem byen og oplandet, og mellem egn og omverden. Det er et bredt emne, men væsentligt for forståelsen af livet på Lemvig-egnen. Heri indgår både museumsgenstande, arkivmateriale fra 1700- og 1800-årene, nutidsundersøgelser med interviews og fotodokumentation, studier på arkiver og museer i Hamburg og Altona og meget andet. Men der er mange andre emner, der dukker op i årenes løb – husmandsliv på heden i 1880'erne, Lemvigs middelalderlige bebyggelse, gravskikke og kirkegårde i de sidste hundrede år, fæstebøndernes kår i 1700-årene, det lokale dyrskues historie o.s.v.

Endelig skal museet formidle. Det, der falder mest i øjnene, er som nævnt udstillingerne i museets bygning. På Lemvig Museum har vi valgt løbende at forbedre de permanente udstillinger. Senest har vi lavet udstillingen i forhuset med de gamle bondebømler om, så den afspejler de resultater, som forskningen i emnet by-opland har givet. Også udstillingen om husmand Peder Lykke var resultatet af et større undersøgelsesarbejde. Derimod er det meget sjældent, at museet viser en særudstilling udefra. Vi synes, at museets egne samlinger er så spændende, at vi helst vil lægge vores arbejdskraft og penge i formidlingen af dem. Til gengæld prøver vi at formidle meget bredt – for eksempel blev Peder Lykke-udstillingen fulgt op af en bogudgivelse, et undervisningsmateriale til folkeskolen og en lang række omvisninger og foredrag. På Lemvig Museum har vi det princip i formidlingen, at »det levende ord« overgår alt andet, selv de mest avancerede trykknappmaskiner, hvor man kan taste sig ind på alle

Museets foredrag og vandreture trækker ofte stort publikum; i sommeren 1989 deltog omkring 130 mennesker i en byvandring, der blandt andet gik op til udsigten fra toppen af »Zigzagstien«. Fot. Johan Gadegaard, Lemvig.

tænelige oplysninger. En gammeldags omvisning i museets udstilling, et foredrag i sognets forsamlingshus, en byvandring eller en tur ad »Planetstien« kræver en fortæller – og den rolle spiller Lemvig Museum gerne uanset publikums alder og øvrige forudsætninger.

Hvem arbejder på museet – og hvad laver de?

Lemvig Museum er et af de mindre i landet, både med hensyn til budget og til antallet af ansatte. Der er tre fastansatte, en museumsinspektør og en museumspædagog, der

En repræsentant gør notater i sin ordrebog over hvilke selskabskjoler, der skal leveres til »Dammes Magasin« i Lemvig. I spejlet ser man museumsinspektøren, der nedskriver sine observationer af livet i forretningen. Fotografen er Jørgen Borg, der i flere hundrede optagelser dækkede dagligliv og fest i den store forretning gennem et helt år. Forretningen blev valgt som undersøgelsesobjekt, fordi den repræsenterer mødet mellem by og opland. Museer forsker også gerne i nutiden; den bliver jo også historie engang. Fot. Jørgen Borg, Stadil, 1985.

begge arbejder på fuld tid, og en kustode, der er på deltid. Desuden er der en løst tilknyttet arkæolog og en kustode på Flyvholm Redningsstation; de er begge på timeløn. Ifølge museumsloven skal et statsanerkendt museum have en leder, der er universitetsuddannet, og Lemvig Museum har siden 1972 haft en museumsinspektør, der er mag.art. i europæisk etnologi. Museums-pædagogen er uddannet folkeskolelærer, og kustoden er amatørarkæolog og interesseret i kunsthistorie. Hver har sine arbejdsområ-

der, selv om man på nogle områder lapper over og hjælper hinanden.

Museumsinspektøren har en række overordnede opgaver »bag kulisserne«. De vedrører for at sige det kort museets mål og midler, således som det kommer til udtryk i langtidsplanlægning, budget og regnskab. I det daglige arbejde ligger opgaverne i undersøgelser og forskning, i formidling til voksne i form af foredrag og aftenskolekurser, i deltagelse i arbejdet med udstillingerne, i indsamlingen og registreringen af gen-

standene og i besvarelse af forespørgsler.

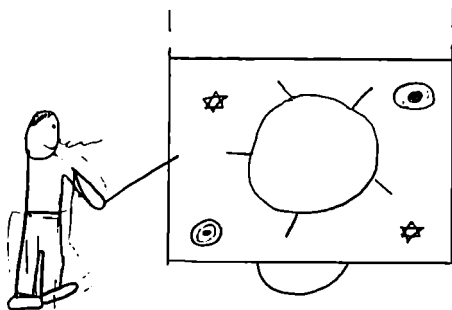
Museumspædagogens vigtigste opgaver ligger naturligvis i formidlingen. Det er ham, der står for samarbejdet med skolerne, laver omvisninger og deltager i emneuger. Det er også ham, der har den afgørende hånd i arbejdet med museets udstillinger. En af de seneste er »Thøger Larsen – en digter under stjerner«, som de besøgende sætter stor pris på. Museumspædagogen har en række andre arbejdsområder, som på et større museum ville være fordelt på et par personer. Han deltager i arkæologiske udgravninger, og det er ham, der har tilsynet med bygningernes og samlingernes tilstand, og som holder orden på magasinerne.

Kustoden i »Vesterhus« passer museet i åbningstiden. Han sælger billetter, postkort og tryksager, vejleder publikum og klarer rengøring og havearbejde. Ved større arbejder på magasinet eller ved arkæologiske udgravninger er han også med.

Museet har ikke råd til at have en arkæolog ansat; men uden sådan én må man ikke selv foretage udgravninger. Derfor samarbejder vi med Holstebro Museum, hvor vi kan rekvirere sagkyndig bistand fra sag til sag. Det er typisk besigtigelser i forbindelse med lokalplaner, men også egentlige udgravninger, der klares på denne måde.

Endelig er der ansat opsyn på Flyvholm Redningsstation, der kun er åben i sommertiden. Her skal sælges billetter, holdes rent og svares på spørgsmål fra publikum.

Der er nok at lave, og det faste personale på museet er et absolut minimum, hvis institutionen skal fungere som et museum med de forpligtelser og det arbejde, som dette medfører. Det arbejde, som hver af de

Hej Henning

Børnehaveklassen, 1. og 2. klasse fra Koldby Skole i Thy besøgte museet i januar 1989. Her har et af børnene tegnet museumspædagogen, der viser lysbilleder og fortæller om Planetstien. Tegning på Lemvig Museum.

ansatte udfører, er en nødvendig forudsætning for, at den samlede indsats bliver nyttig og synlig. Hvis der ikke laves undersøgelser og indsamles genstande, oplysninger og fotografier, så kan der ikke formidles. Hvis ikke genstandene registreres og konserveres, og bygningerne ikke holdes vedligeholdte, så bliver der ikke andet end ormehuller og afskallet maling at vise frem. Hvis ikke der formidles gennem spændende udstillinger, foredrag, skoleomvisninger og emneuger, så ligger undersøgelsesmaterialet dødt i skufferne, og genstandene står stumme hen. Hvis ikke kustoden fejer støvet væk, så siger folk med rette: »Museer – det er støvet!« Og hvis han slet ikke lukker døren op, så får vi ikke publikum ind i huset. Og hvis vi ikke har kontakt med vores publikum, hvad enten de kommer til os på museet, eller vi kommer til dem i forsamlings-

På et lille museum må personalet være med til at løse opgaver, som måske ligger uden for deres egentlige arbejdsområde. Her er museets kustode (til venstre) og museumspædagogen (til højre) på udgravning i Ågade i Lemvig 1983.

huse og på skoler, på byvandring eller udflugter i landskabet for at formidle, eller vi kommer hjem til dem for at samle oplysninger og genstande – så er det ikke et museum!

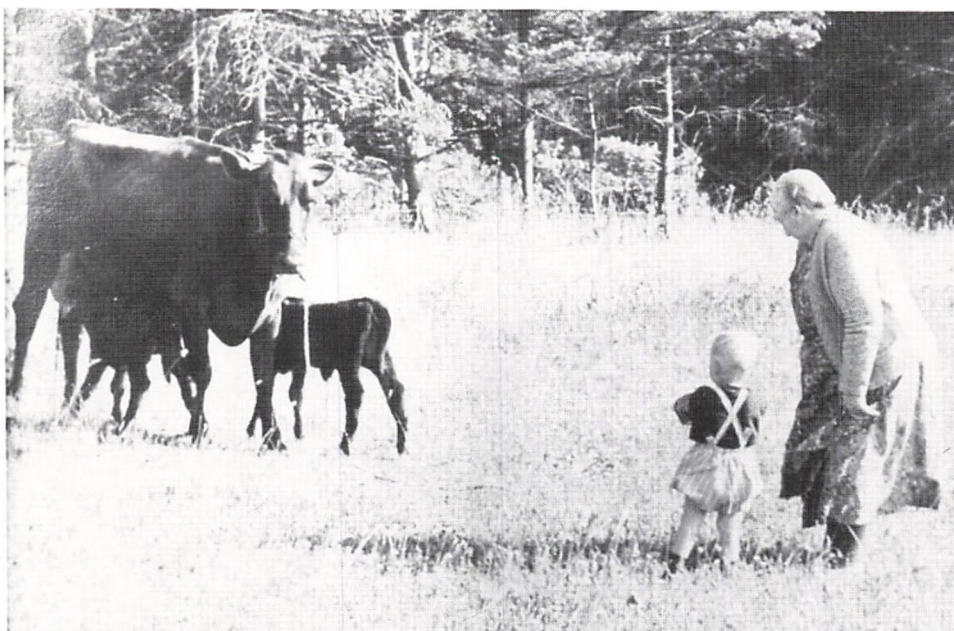
Selv i sparetider må man søge at opretholde denne vekselvirkning mellem indsamling og bevaring, forskning og formidling. Med den nuværende bemanding på Lemvig Museum er der allerede tilstrækkeligt vi *ikke* når!

Hvorfor et lokalmuseum?

Hvorfor er det vigtigt for det lokale samfund at have et museum? Man kan sige det

nøgternt: Et museum, der tager vare på dokumentationen af det lokale områdes historie, kan ikke erstattes. Det vi *har*, findes ikke andre steder. Det lokale museum er egnens fælles hukommelse – dens familiealbum og arvegods. Hvad kan vi så *give*? Vi kan give egnens befolkning en forståelse for sammenhænge i tid og rum – både når det gælder folk, som er født og opvokset her, og når det gælder tilflyttere. Og vi kan give udefra kommende – hvad enten det er turister eller skolebørn fra den anden ende af landet – en forståelse for, hvad der er karakteristisk og spændende ved netop vores egn.

Man kan også sige det lidt mere højtid-

Fotografiet her findes i Lemvig Museums billedsamling; det stammer fra familiealbummet på »Kræmmergård« i Møborg. Nøgetomt set forestiller det bedstemoderen, der viser sit barnebarn koen og de to kalve. Men hvad fotografen egentlig har fanget er livets perspektiv i fortid og nutid, nuets dybde og dimension.

ligt med digteren Thøger Larsens ord: »At søge vort livs perspektiv i fortid og nutid, at give nuet dybde og dimension«. Det var digterens inderste mål, både når han skrev sine digte, og når han arbejdede med sine astronomiske og mytologiske studier. På Lemvig Museum har vi taget disse ord til os som et valgsprog, der også dækker den dybere mening i det arbejde, vi udfører som museum. Det er den målsætning, der holder sammen på en ellers ofte kalejdoskopisk

hverdag på et lille museum. At indsamle og bevare, at forske og formidle er ethvert museums pligt – og glæde. Spørger man os, hvorfor vi påtager os disse opgaver, ligger svaret i Thøger Larsens ord: Vi vil sætte det enkelte menneskes liv ind i et perspektiv, skabe forståelse for, at man i nuet er en del af et større kredsløb, ét slægtled i en uendelig lang række af mennesker, der har levet før én selv, og som skal leve efter.

